

Välkommen till
Nyhetsbrev nr 12-2016
från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget

Glimt från mitt just nu aktuella projekt.

Är du en av de läsare

som nu får ta del av mina Nyhetsbrev för första gången? Välkommen. Du är en av ca 1 100 personer, som får dessa brev.

Tidigare Nyhetsbrev kan du kolla på min hemsida www.bjareforlaget.com. Titta under rubriken "...Som jag ser det..."

Har du någon i din bekantskapskrets, som du tror också skulle vilja få breven är det bara att tipsa. Antingen mig eller vederbörande bekanting. Allt jag behöver är en e-postadress. Dessutom namnet, förstås.

Vinjettbilden

som är hämtad från en bjärestrand, anknyter till det projekt som sedan en tid upptar mitt sinne och min tid. Det handlar om bjärehalvöns och bjärebarnas nära anknytning till havet. Inte minst under tidigare epoker har havet och kusten inte betraktats som en gräns mot omvärlden. Tvärtom. Havet sågs som en öppen dörr mot omvärlden. Denna närhet och denna öppna dörr har påverkat Bjäre och dess befolkning i en betydligt högre grad än vad vi oftast tänker på. Under segelsjöfartens tid – som sträckte sig fram t.o.m. 1800-talet var denna närhetskänsla särskilt stark.

Detta fick också många bjärebor att ge sig till sjöss. Vår lokala litteratur har mycket att berätta om detta.

Vattnet var den bästa vägen

Före järnvägens och bilismens tid var det lättare att ta sig fram på vattnet än på land. Där ute på havet fanns också dörren till "den stora världen".

I tidigare Nyhetsbrev har jag skrivit om problemen med att färdas till lands. Det är ju inte länge sedan, som det enda sättet för många bjärebor, när det gällde att ta sig fram, var att gå. Jag har bl.a. berättat om min morfar, som gick från Grevie till Helsingborg för att hämta läder till sitt skomakeri. Det finns många berättelser om bjärebor, som gick långa sträckor för att hämta material – som sedan skulle bäras hem!

Det här gällde dem som inte hade tillgång till häst och vagn.

I det sammanhanget kan det vara på sin plats att nämna, att cykeln inte blev allmän förrän på 1920-talet. Dvs alldeles nyss.....!!

Boklådan

Som synes har den här avdelningen nu bytt namn. "Bokhandeln" har blivit "Boklådan"

Med den ändringen vill jag markera, att de priser som gäller här är särskilt förmånliga.

Någon kompensation skall läsaren ha....

Böcker från Bjäreförlaget:

Boktitel	Ord. Pris	Rea-på-rea-pris
Så blev Båstad tennis	225	60
Bilder av ett sekel i Bjäre	330	70
Vår bjärehistoria i bild	350	70
Bjärebor berättar om Bjäre	Slutsåld	
Strövtåg i Bjäres historia	330	140
På räls över Hallandsås under 130 år	Slutsåld.	

Som synes är två av böckerna slutsålda. Ytterligare tv går inom kort samma öde till mötes.

Ordblomsterlådan

är en annan återkommande rubrik. I denna låda frodas diverse blomster.

Ibland kan det bli lite tokigt. Resultatet kan bli ett ordblomster....

En hel blomsterrabatt blir man bjuden på i den samling som försäkringsbolagen har presenterat.

Exempelvis:

- *Jag återvände hem men tog fel på hus och törnade mot ett träd, som inte finns på min tomt.*
- *Den andre föraren ändrade sig plötsligt, så det fanns inget annat att göra, än att köra på honom.*
- *En fotgängare kolliderade med mig och for under min bil.*

En favorit som har varit med tidigare får hänga med även nu med tanke på mina nya läsare:

- *Eftersom min make har avlidit, har vi på gården inga svin längre, och jag ber därför att få slippa försäkringen.*

Ur barnamun

E annan källa som sprider glädje är samlingen som har rubriken "Ur barnamun":

En liten pojke från staden skulle bo hos en familj på landet under sommaren. Familjen på landet hade en flicka i samma ålder som pojken. Första kvällen när de skulle bada tillsammans och hade klätt av sig, tittade pojken på flickan och sa förundrat:

-Tänk vilken skillnad det är mellan oss stadsbor och er som bor på landet.

Språklådan

är en annan återkommande "låda" i mina brev. Denna, liksom blomsterlådan, får då och då bidrag från läsarna. Nya plantor .....

Välkommen med fler sådana. Det finns plats...

Glimtar från skolans värld ger oss bilden av samhället.

Då och då har jag i dessa spalter återgett glimtar från skolans värld på den tid när våra föräldrar, farföräldrar o.s.v. var elever i skolan. Dessa glimtar ger oss en bild av samhället i stort. Värderingar. Normer. Människosyn.....

Några citat ur "Reglemente för Stockholms folkskolor 1903":

Lärjunge vare förbjudet

- Att begagna opassande ord och uttryck, såsom svordomar, öknamn mm.
- Att spotta på golf eller i trappor och förstugor
- Att kasta papper på andra ställen än de för ändamålet bestämda.
- Att skriva och rita på väggar, dörrar, plank och dylikt
- Att begagna tobak under hvilken form de vara må(cigarrer, cigaretter, snus mm.)

Regler även för lärarna.

I olika reglementen fanns förstås också regler för lärare. Här har jag dock valt några "Reglor", som stod att läsa i "Tidskrift för folkskollärare och folkskole-bildningens vänner 1849".

§ 10.

En skollärare med takt och ordningssinne, men utan kärlek i till barnen lyser som en måne.

§ 11.

Men skollärare med sann och levande kärlek till barnen lyser som solen, hvilken äfven värmer.

Ren mun och ren hand.

Till avdelningen "ordning och reda" kan vi måhända även föra följande citat, hämtat från ett välskrivningsprov av en åtta-årig flicka i Jakobs folkskola 1888:

- *Ren mun och ren hand fria gå i all land.*
- *Små sår och fattiga människor skall man icke förakta.*

Regler för kommunen

Det fanns regler även för kommunerna, när riksdagen 1842 hade fattat beslut om att en 6-årig folkskola skulle inrättas. I 1842 års folkskolestadga fanns bl.a. en "fattigparagraf":

- *De skolbarn, hvilka af fattigdom hindras att underwisningen längre tid begagna, eller sakna erforderlig fattningsgåfwa att förwärfwa det fulla kunskapsmått, som undervisningen erbjuder, böra, då de lemna skolan, åtminstone hafwa inhemtat nödig kunskap i följande ämnen:*
- *A. Ren och flytande innanläsning af Svenska språket, så Latinsk som Svensk stil*
- *B. Religionskunskap och Biblisk Historia, till den grad, som erfordras för att kunna hos Presterskapet börja den egentliga Nattwardsläsningen.*
- *C. Kyrkosång, med undantag för dem, som dertill sakna alla anlag.*
- *D. skrifwa, och*
- *E. De fyra räknesätten i hela tal.*

Skolstyrelsen äge att bestämma den skillnad, som i hänseende till kunskapsfordringarna lämpligen må göras mellan gossar och flickor.

Det sistnämnda förmodar jag kan orsaka ett och annat höjt ögonbryn bland mina läsare. Själv höjde jag båda ögonbrynen....

Du som har kommentar: skriv gärna om detta.

Tennisfakta efterfrågas.

I årets verksamhetsbrättelse för Föreningen Sveriges Tennismuseum konstateras att omvärldens intresse för det som museet har att erbjuda bli allt större. Man efterfrågar fakta, bilder. Mm.- Frågor kommer bl.a. från utländska media.

De här raderna noterar jag med särskild tillfredsställelse. Jag har många gånger betonat, att en av de viktigaste uppgifterna för museet är att vara en kunskaps- och faktabank. Efter ihärdigt insamlande av data förfogar museet också över en gedigen fakta-skatt.

Detta är ofta underskattat. Många, som vill betona museets roll, lyfter fram det som visas upp publikt. Det som finns där är också värt att framhålla, men det får inte skymma allt det som finns i arkivet med sin rika källor.

Idrottens moral

I tidigare Nyhetsbrev har jag vid några tillfällen halkat in på idrottens område. Bl.a. har jag ondgjort mig över den primitiva "döda,döda-kultur..." som utbredd sig på fotbollsläktarna och där fyrverkerier och annan pyroteknik använts för att "höja stämningen" på läktaren och elda spelarna till stordåd. Jag har hävdats tesen att den verbala våldsmentalitet som breder ut sig på vissa läktarsektioner är betydligt allvarligare än vad många tycks tro.

Historien visar upp många exempel, där verbalt våld leder till fysiskt våld.

Nu tycks jag ha fått stöd i mina tankar av flera skribenter. Dessa har lyft fram andra avarter.

En av dessa skribenter är idrottskonsulenten Jörgen Olsson. Han har reagerat mot att många fotbollsstjärnor tycks ha tappat den moraliska kompassen:

"Man drar i tröjor för att stoppa sin motståndare. Man faller och stämplar varandra, så att det blir skador, som vissa spelare aldrig repar sig från. De riskerar att bli idrottsinvalider. Spelare kastar sig själva för att tjäna en frispark eller en straffspark. Kan man lura domaren är lyckan fullgjord. När de får frågor av de förskrämda journalisterna som står runt om dessa fotbollsmiljonärer, så är svaren snabba, rappa och inövade.

Jörgen Olsson avslutar med att poängtera, att "idrott skall vara tufft och hårt, men det måste finnas en gnutta medmänsklighet och ärlighet – även i världens största sport".

"En gnutta medmänsklighet...". Det är vad som bör gälla såväl inom idrottens område som i all annan samhällsaktivitet. En självklarhet.

Fler som håller med

I min pärm med pressklipp i det här ämnet finner jag snabbt, att vi är många som reagerar mot avarterna på fotbollsläktarna. En av skribenterna bor i Bjäre: Håkan Philipsson. Kanske har jag citerat honom i något tidigare Nyhetsbrev, men jag får ta risken med en upprepning. Det han säger tål att upprepas. Ofta...!!'

"En idrottsfest som störs av några idioter som lämnat sans och förstånd hemma. ."

"Är det så här det skall vara på våra fotbollsarenor. Eldande och bolmande rök parat med knallskott.

"Vad är det för människor som beger sig till en fotbollsarena med bengaleri kalsongerna, knallskott i fickorna och iförda helmask. Därtill laddade med stora ölglas i nävarna. Är det verkligen så det skall vara på en idrottsarena. ?? Nej. Låt oss vinna fotbollsarenorna åter. Heja, sjunga och jubla över våra favoriters framfart...."

Lagret växer fortare än vad som tas ut

Jag får ofta frågan om hur jag hinner anskaffa allt det material som ligger till grund för såväl innehållet i mina böcker som i mina Nyhetsbrev. Jag har ingen bra förklaring. Konstaterar

bara, att lagret av insamlat material växer fortare än den del som jag hinner använda i böcker och Nyhetsbrev. Världen – såväl den stora som vår egen lilla plätt av jorden - är ju full av intressanta saker.

I mitt nu aktuella projekt

är det bjärekusten som spelar huvudrollen. Bjärekusten - från Båstad till Skälderviken. Jag vandrar längs stränderna. Njuter av naturen. Fängslas av den historia som ligger "lagrad" i dessa stränder. Gör besök i de olika orterna längs kusten. Pärlor som ofta tillkommit för att det finns en liten bit sandstrand eller att man planterat en tallskog för att stoppa sandflykten.

En av dessa orter längs bjärekusten är Vejbystrand.

I mitt förra bokprojekt, det som handlade om vår järnväg över Hallandsås under 130 år, hade jag anledning att lära mig mer om bl.a. Vejbyslätts järnvägsstation och det samhälle som växte upp omkring den i slutet av 1800-talet. Jag fick klart för mig vad stationens tillkomst betydde även för badorten Vejbystrand och dess utveckling.

I mitt nya projekt, det om bjärekusten, har jag haft anledning att försöka bättra på mina kunskaper även om Vejbystrand. Märker snabbt hur okunnig jag är även om denna ort. Märker snabbt vilken spännande historia som ligger lagrad - inte minst i kuststräckan i anslutning till Vejbystrand. Gryte hamn mm.

Det lär bli åtskilligt om detta i Nyhetsbrevet framöver.

Dåtidens Vejbystrand sett med barnaögon

Ibland, när man vill lära känna ett samhälle och dess själ, kan det vara givande att läsa om hur ett barn upplever miljön. Det gäller även i de fall där det är en vuxen som skriver och berättar hur man som barn upplevde sin omgivning.

I Bjärebygden 1990 har Rakel Larsson ingående beskrivit, hur hon som barn upplevde Vejbystrand.

Jag väljer några korta klipp ur hennes text:

När jag var barn på 1920- och 1930-talen var Vejbystrand i stort sett bara en bygata kantad med hus

Med Kronprinsessan Victorias kustsanatorium blev det mer liv i byn

Ortsbefolkningen hyrde ut sina hus under sommarmånaderna och flyttade själva in i mindre utrymmen.

Vi gick två år i Vejby småskola och fyra år i Magnarps skola. I Magnarps skola var vi fyra klasser som delade på en lärare.

När vi blev äldre fanns inte så mycket att syssla med på fritiden. Vejbystrands Tivoli fanns förstås på somrarna. Där tog många sina första danssteg.

Bakom dansbanan låg idrottsföreningens fotbollsplan

När den nya hamnen anlades byggdes Ruffen. Där brukade gubbarna sitta och prata när det var dåligt väder

När höststormarna drog in tång till land, hämtade lantbrukarna tången för att gödsla åkrarna. De fick inte komma förrän tångflaggan var hissad.

Fröken Celles, som kom från Ungern, hade varit patient på sanatoriet men stannat kvar i Vejbystrand. Hon hade stickmaskin och stickade bl.a. badkläder i ylle till damerna på orten.

Vid ön Saltör badade vi om somrarna och på påskafton hade vi alltid påskabloss där.

Så småningom delades Vejbystrand i två delar: norra, där den bofasta befolkningen bodde och södra, där sommargästerna byggde sina hus.

*Badgästerna lade beslag på de bästa groparna på stranden. En del satte t.o.m upp skyltar i hålorna. Gud nåde dem som utan lov lade sig i dem!
Italienska Ången användes som festplats med öppen dansbana. När det inte var fest kunde man slå sig ner i gröngräset med kaffekorg
På söndagarna gick vi i söndagsskola hos Hulda Svensson i Sandgården
Krigsåren 1939-45 kommer jag ihåg väl. Vi arbetade med humanitära insatser. Stickade vantar och sockor till de finländska soldaterna.
Barkåkra lottakår bildades. Vid Finlandsaftnar samlade vi in pengar. Jag kan än i dag komma ihåg hur trivsamt vi hade det hos Elsa Bauge Persson.*

Till sist

Kolla gärna min hemsida, www.bjareforlaget.com Under rubriken "Efterlysningen" finns gamla bilder som saknar text. Har du uppgifter om bilden – skicka uppgifter i ett mejl till kalle@bjarenet.com

Kalle

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad